

TARJANNE- HAUHUU JA UURASVESIEN RANTAOSAYLEISKAAVAN MUUTOS: LIITO-ORAVA JA LUONTOTYYPIT

FM (biologi) Turkka Korvenpää
18.11.2024

Sisälllys:

1. JOHDANTO	3
2. LIITO-ORAVA.....	3
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	4
4. MUU LAJISTO.....	9
5. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	9

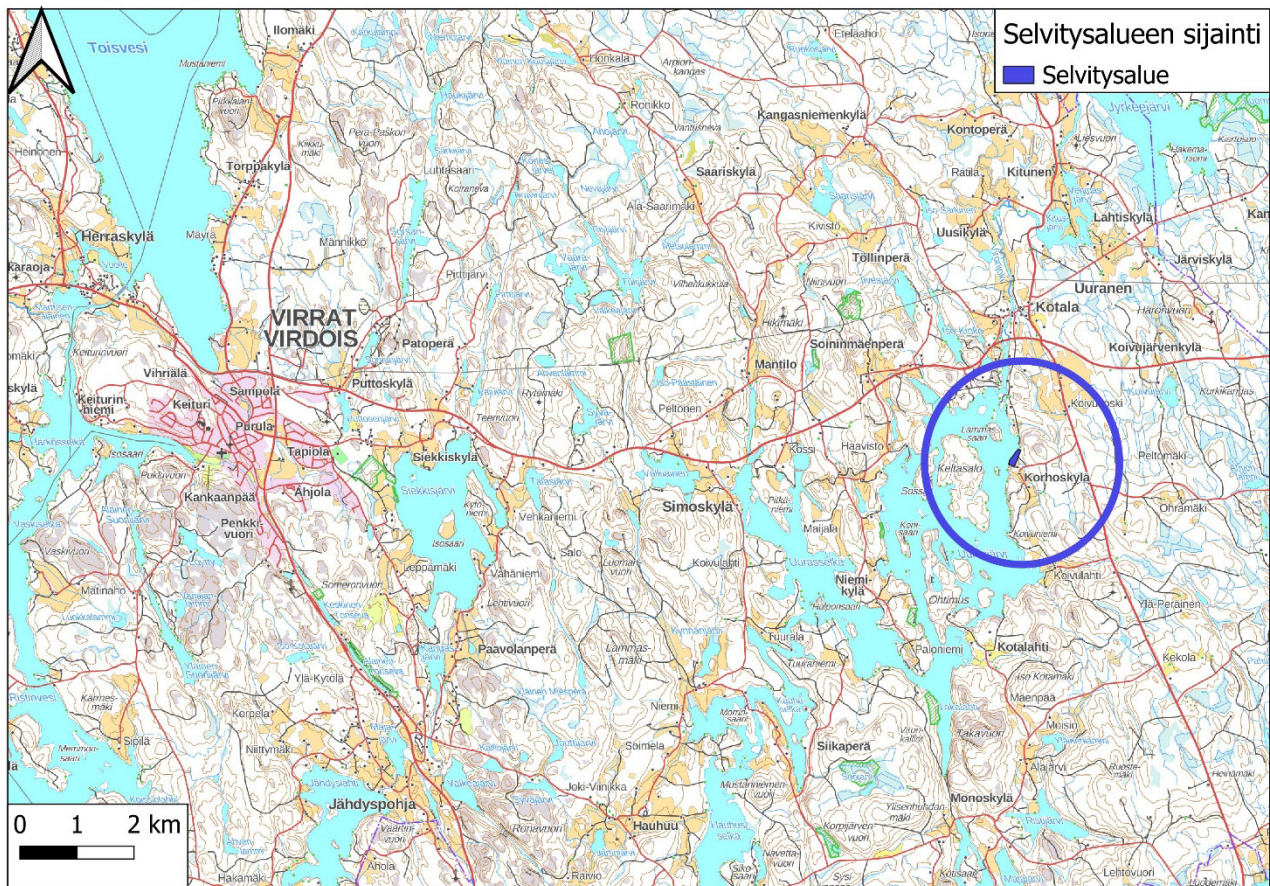
Kannen kuva: Metsää luontotyyppikuviolla 1.

Pohjakartat: © Maanmittauslaitos 11/2024

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä liito-orava- ja luontotyyppiselvityksen Virtain Korhoskylässä Korhosselän itärannalla sijaitsevalta alueelta (kartta 1). Selvitystä voidaan käyttää rantaosayleiskaavan muutostyössä.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti (ympyröity sinisellä).

Selvityksen teki FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja se perustuu 20.5.2024 ja 11.9.2024 suoritettuihin maastokäynteihin. Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin myös aineistopyyntö (Suomen Lajitietokeskus 2024) selvitysalueelta ja sen välittömästä lähiympäristöstä. Lajitietokeskuksen aineistoissa ei ollut yhtään havaintoa.

2. LIITO-ORAVA

Liito-orava sisältyy EU:n luontodirektiivin IV a -liitteeseen, ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Liito-orava suosii varttuneita

ja tiheitä kuusivaltaisia sekametsiä, joissa kasvaa haapoja ja muita lehtipuita. Se pesii tavallisimmin puiden koloissa, mutta kelpuuttaa myös pönttö. Liito-oravan paras kartoitusaika on keväällä, jolloin sen keltaisia papanoita voi löytää pesä- ja ruokailupuiden alta.

Liito-oravakartoituksen maastotyöt tehtiin 20.5.2024. Liito-oravan papanoita etsittiin runkomaisten haapojen sekä suurimpien kuusten ja koivujen tyviltä. Papanoita tai muita merkkejä lajista ei löydetty. Selvitysalueella ei kasva liito-oravalle hyvin sopivaa metsää, sillä varttuneempaakin puustoa kasvavat kohdat ovat harvennettuja.

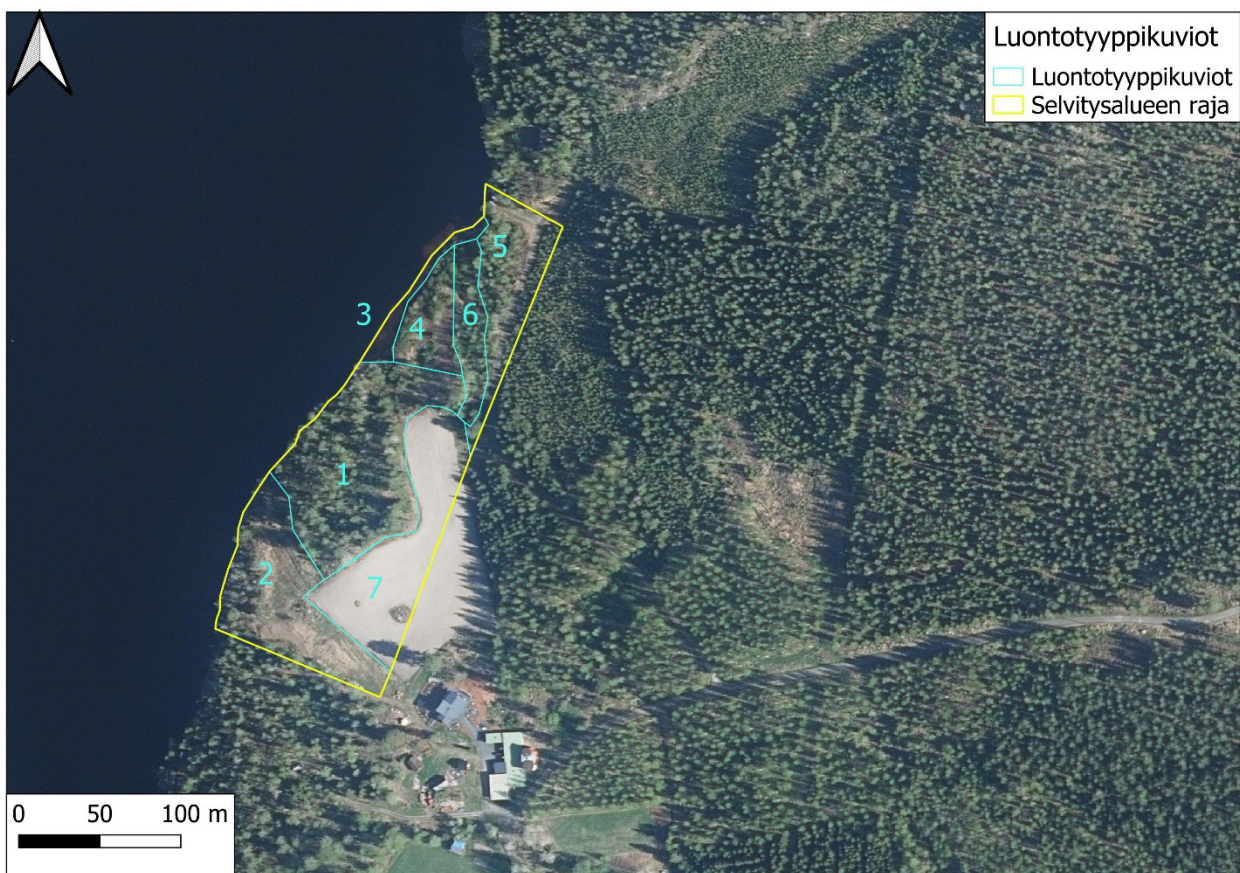
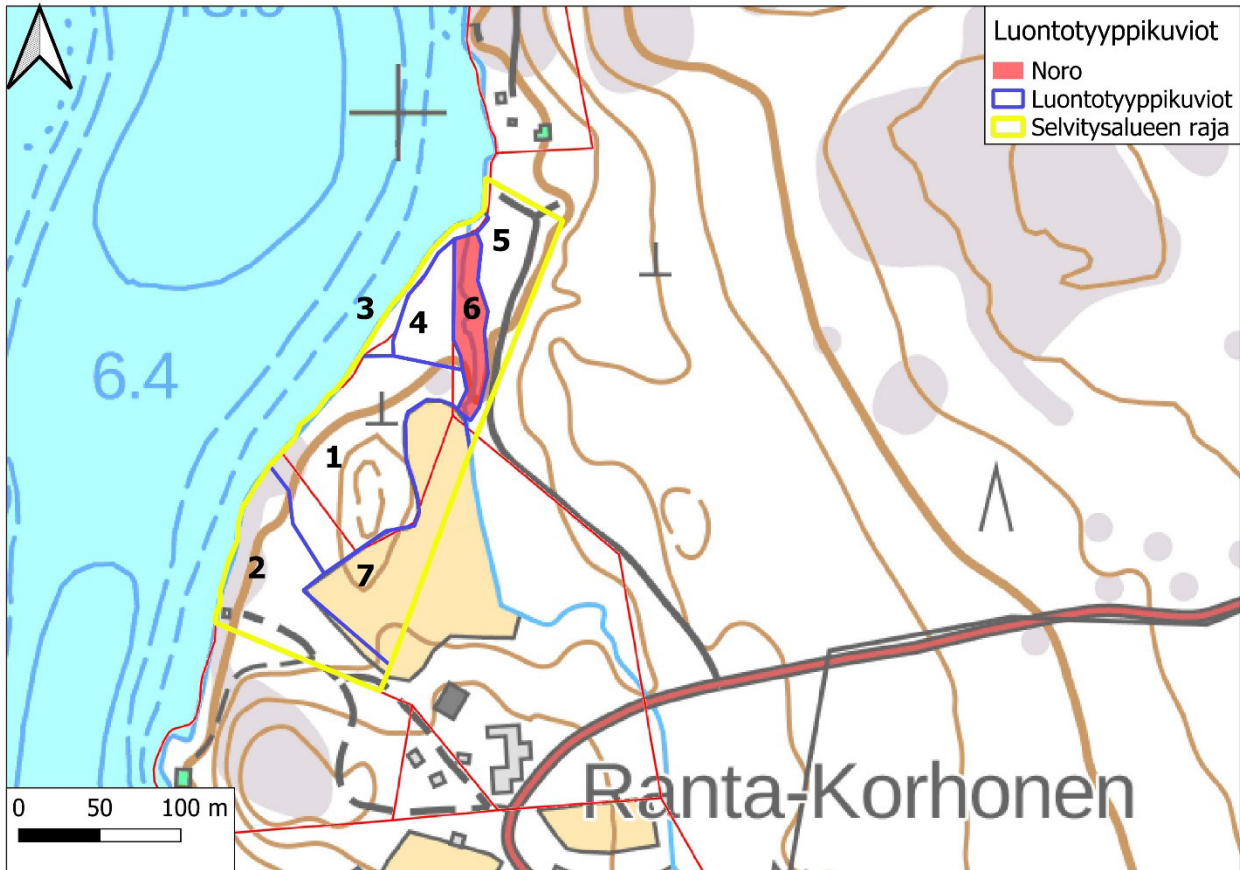
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

Selvitysalueen luontotyyppejä ja kasvillisuutta kartoitettiin liito-oravakartoituksen yhteydessä 20.5.2024 sekä vielä uudelleen 11.9.2024. Alue jaettiin seitsemään luontotyyppikuvioon, jotka rajattiin kartalle GPS-laitetta ja ilmakuvia apuna käyttäen. Kustakin kuviosta laadittiin sanallinen kuvaus sekä määritettiin, onko kyseessä jokin alla luetelluista arvokkaista luontotyypeistä:

- luonnonsuojelulain suojaama luontotyyppi
- vesilain suojaama luontotyyppi
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- Metso-kriteerit täyttävä kohde
- uhanalaisen luontotyypin edustava esiintymä
- muu luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Selvitysalueen pohjoisosassa virtaa noro, joka täyttää vesilain suojaaman pienveden määritelmän. Noro ja muut luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 2-3.

Kuvio 1: Kuivahko (paikoin tuorekin) kangasmetsä (kannen kuva). Mäen laella on melko varttunutta, harvaa metsää, joka on mäntyvaltaista. Rantaan viettävässä rinteessä esiintyy myös kuusta, ja kuviolla on muutama haapa. Pellonreunan tuntumasta kookkaampi puusto on hakattu lähes kokonaan, ja nyt siellä sekä kuvion pohjoisreunassa kasvaa taimikkoa. Kuviolla on kaksi koivupötkkelöä ja muutama maapuu. Kasvistoon kuuluvat runsaiden puolukan, mustikan, variksenmarjan ja kanervan lisäksi mm. kevätpiippo ja kangasmaitikka.

Kartat 2-3. Luontotyyppikuviot maastokartalla ja ilmakuvalla.

Kuvio 2: Avohakkuu, jolla kasvaa pajukon lisäksi mm. maitohorsmaa ja mesiangervoa. Rannalle on hakkuissa jätetty hieman puustoa.

Kuvio 3: Rantaviivan tuntumassa kasvava viiltosaraikko (kuva 1). Kuvion muita kasveja ovat esim. kurjenjalka, keltakurjenmiekka ja terttualpi.

Kuva 1. Saraikkoa Korhosselän rannalla.

Kuvio 4: Pajukoitunut kostea rantaniitty (kuva 2), jolla kasvaa runsaasti mesiangervoa, viitakastikkaa ja ranta-alpia. Kasvistoon kuuluvat myös mm. suoputki, kurjenjalka ja luhtasara.

Kuvio 5: Valtaosa kuviosta on pitkälle umpeenkasvanutta entistä niittyä, jolla kasvaa nuorta sekapuustoa (harmaaleppää, koivua, kuusta, pihlajaa ja vähän haapaa). Rehevässä kenttäkerroksessa tavataan mm. mesiangervoa, viitakastikkaa, rönsyleinikkiä ja soreahiirenporrasta. Heti tien länsipuolella maasto kohoaa hieman ja muuttuu kuivemmaksi. Siellä esiintyy mm. käenkaalia ja paljon metsäalvejuurta. Tiestä itään on tuoreen kankaan kuusi – mäntytaimikkoa.

Kuva 2. Luontotyyppikuvio 4 on pajukoitunutta rantaniittyä.

Kuva 3. Noron kivistä osuutta.

Kuvio 6: Uomaltaan mutkitteleva, melko luonnontilaiselta vaikuttava noro, joka tosin on rajauksesta ylävirtaan perattu aikanaan ojaksi. Rajauksen eteläosassa uoma on kivinen (kuva 3), mutta lähempänä järveä noro virtaa tasaisella savimaalla (kuva 4). Kivillä on kohtalaisen runsas sammalpeite, johon kuuluvat mm. yleiset purolajit isonäkinsammal ja koskikoukkusammal. Noron rantojen putkilokasvistoon kuuluvat esim. punakoiso, soreahiirenporras, korpikaisla, rentukka ja terttualpi. Keski- ja pohjoisosassa uomaa reunustaa tiheä pajukko. Noro on uomaltaan niin luonnontilainen, että se täyttää vesilain suojaaman pienveden määritelmän. Rantapuusto ja pensaikko ei kuitenkaan ole niin luonnontilaista, että kyseessä olisi metsälakikohde. **Noro välittömine lähiympäristöineen (kuvio 6) tulee jättää kehittymään luonnontilassa.**

Kuva 4. Noro tasamaalla.

Kuvio 7: Viljelty pelto.

4. MUU LAJISTO

Korhosselän ranta luontotyyppikuvion 3 kohdalla voisi ehkä soveltua EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV a sisältyvän viitasammakon kutupaikaksi, mutta kovin todennäköistä tämä ei ole, sillä saraikko muuttuu nopeasti maalla kasvavasta harvahkoksi vedessä kasvavaksi saraikoksi. Luontotyyppikuviolla 4 ei ole kutupaikoiksi sopivia lampareita. Kaavaluonnoksessa ei esitetä maankäyttömuutoksia viitasammakolle kenties sopiville alueille. Luonnoksessa esitetyn rakennuspaikan kohdalla rannalla kasvaa vain kapealti harvaa saraikkoa, eikä tämä rantaosuus sovellu viitasammakolle.

Rantavedessä on melko vähän kelluslehtisiä, joten ympäristö ei ole kovinkaan sopivaa EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV a sisältyvälle lummelampikorennolle.

Luontotyyppikuviolla 4 havaittiin 20.5.2024 laulava pajusirkku lajille tyypillisessä pesimäympäristössä. Pajusirkku on luokiteltu vaarantuneeksi selvän taantumisensa vuoksi, mutta on edelleen yleinen ruovikoiden ja rantapajukoiden laji.

5. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Keskinen, H.-L., Raunio, A., Forss, S., Kartano, L., Karttunen, K., Kokko, A., Kontula, T., Koskela, K., Mäkelä, K., Pykälä, J., Rytteri, T. & Väänänen, M. 2024. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5.2024. 281 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018a. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018b. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* Linnaeus, 1758). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 48-55. Suomen ympäristö 1/2017.

Suomen Lajitietokeskus 2024. Aineistopyyntö 18.11.2024 (ei havaintoja).

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

www.vanhatkartat.fi

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (2021). Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>